

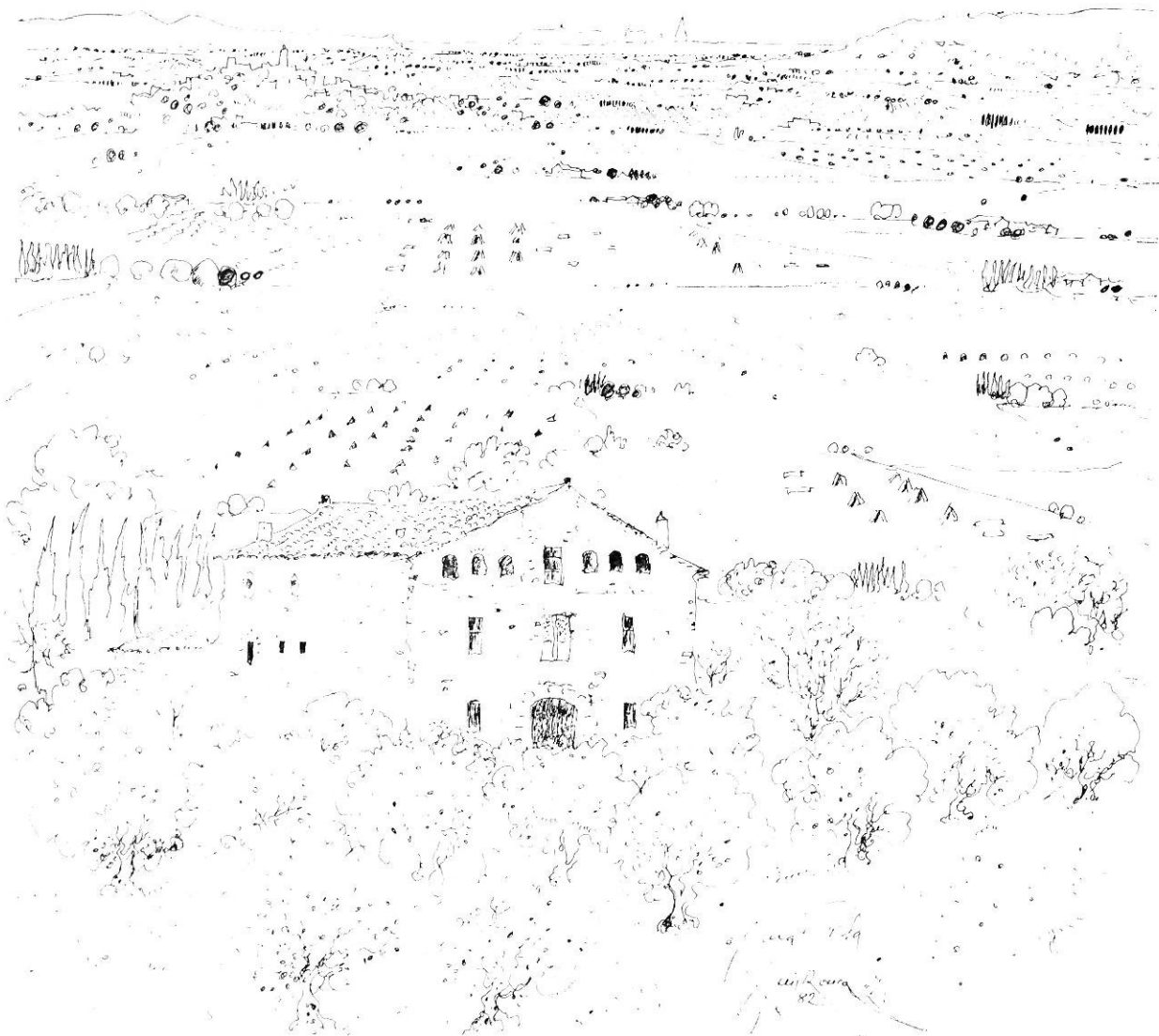
les «notes per
a un dietari
(1967 - 68)»
de Josep Pla

Mort Josep Pla, apareix en el llibre **El viatge s'acaba** (volum 39 de l'Obra completa) un diari —un dietari en estil «telegràfic», per dir-ne d'alguna manera— en el qual l'autor va anotar diàriament, de gener de 1967 fins a l'agost de 1968, les menudes incidències de la seva vida quotidiana. Aparentment banals, la suma de petits fets (horari, menjars, visites, sortides, relacions, lectures, etc.) converteixen aquestes «Notes per a un diari», potser previstes per a ser desenvolupades més tard, en un apassionant complement dels diaris o dietaris inclosos en quatre volums anteriors, els quals ens van donar per sempre l'extraordinària capacitat de Pla per expressar la vida diària d'un escriptor, la dimensió temporal viscuda dia a dia, és a dir, el seu gran sentit de la quotidianeïtat del qual vaig parlar en el meu llibre sobre la seva obra.

El lector recordarà que els quatre diaris anteriors eren inclosos en els volums **El quadern gris**, **Notes disperses**, **Notes per a Silvia** i **Notes del capvesprol**, tots publicats a l'Obra completa. Es tractava, amb diferències d'extensió i tractament, de fragments de dietaris elaborats literàriament i peces clau per a la comprensió de l'home i l'obra: és més, ells mateixos es convertien en home i obra gràcies a la seva lucidesa i a la gran qualitat del contingut. Ara, les «Notes per a un diari (1967/68)» ens mostren una mena d'esquelet del que hauria pogut esdevenir un més d'aquells dietaris d'especial elaboració. Curiosament, però, i en això rau la força de tota l'escriptura de Pla, aquestes «Notes...» mostren la quotidianitat més crua de l'escriptor. Hom diria que tot i ser purament enumeratiu, sense paràfrasi ni comentaris, aquest diari era el millor llegat que Pla ens podia deixar als seus lectors i estudiosos. És l'antítesi més absoluta de la pretensió d'elevat a categoria els fets elementals que constitueixen el teixit quotidià de la vida.

A un lector ingenu el pot sorprendre el tipus d'horaris i relacions de Pla i la seva reduïda però constant mobilitat centrada sempre en el lloc fix de residència: el mas. A aquest lector s'adreça quan, en el pròleg, li diu que, en aquest text, no hi busqui cap pensament sublim ni cap fet extraordinari: «El tedi, el treball, el cansament i la lectura desordenada, la busca impossible de la soledat, no accentuen pas, socialment parlant, l'obertura de compàs. La vida al mas no dóna per a més. Cal tanmateix, em sembla, deduir alguns fets més d'aquesta lectura. Jo en subratllaria els següents.

En primer lloc, el de la professionalitat. En el temps que dura el diari (vint-i-un mesos i nou dies) les preocupacions primeres són dues: escriure l'article setmanal per a «Destino», amb la preocupació addicional de fer-lo arribar a

"Mas Pla", dibuix de Lluís Roura.

temps, i l'estructuració de l'Obra completa, amb revisió de pàgines antigues, llur actualització, redactar textos nous, etc. Aquesta professionalitat qualifica que el fet més important de la vida de Pla fos, com ho havia estat sempre, el fet d'escriure. Pel que diu en el diari, la producció era lenta, però diària. El «nulla dies sine linea» ha estat sempre el secret dels escriptors cabalosos.

En segon lloc, cal destacar la informació de Josep Pla, de fonts molt plurals: la premsa, certament, però sobretot les converses amb el seu germà i els amics de Palafrugell i amb una quantitat considerable de gent que l'anava a veure —pocs escriptors i més homes del món econòmic i polític— i de tot un entorn que anava des de les autoritats locals i comarcals fins a nombroses entrevistes (al mas o a S'Agaró, per exem-

ple) on hi havia tota mena de persones —i personatges. Cal destacar, també, la relació constant amb el seu editor, Josep Vergés, que li portava sempre notícies de Barcelona. Ningú no podrà dir, després de llegir aquest diari, que Pla era un home aïllat.

En tercer lloc, esmentaria les petites ocupacions econòmiques derivades del fet dels seus interessos relacionats amb les terres de propietat familiar: el lector, en aquest terreny, no en treurà l'aigua clara, ja que es tracta d'anotacions brevíssimes i només comprensibles pels interessats.

En quart lloc, hi ha una preocupació constant pels excessos de beguda i per la llargària de les tertúlies nocturnes, especialment en les seves nombroses sortides del mas. No oculta la fatiga que aquestes li produïen i la seva incapacitat per a negar-s'hi. La recuperació era cada cop més lenta, dolorosa i desagradable. Algunes vegades —especialment els diumenges en què es quedava sol— tancava la porta del mas per dintre i gaudia, així, dels millors moments de soledat, poblada només per la lectura de l'escriptor.

Queda, finalment, el misteri de les seves relacions epistolars amb una dona que sempre esmenta per la seva inicial —A.— i només una ve-

gada anomena Aurora. En el pròleg diu: «Hi he deixat la grotesca punta d'erotisme cerebral i epistolar que comporta la tristesa del **retour d'âge**». Tanmateix, la seva preocupació per A. és constant, però no en desvetlla el secret. D'altra banda, el lector atent, descobrirà mitja dotzena de notes —paraules— de **voyeurisme** fugisser.

En qualsevol cas, el document que és aquest diari resulta, en la seva monòtona lectura, apassionant. Pel que diu, pel que suggereix i pel que calla. Cal deixar-se endinsar en aquest laberint quotidià per tal d'entendre moltes coses —un cop llegits altres llibres— de l'home i de la seva obra.

J. M. CASTELLET